

talen — hvis det havde været Tilfældet, tror jeg, vi vilde have været langt nærmere ved en fornuftmæssig Fremtidspolitik, end der nu kan være Tale om, thi saa havde man derved paa en Maade skaaret Traaden over paa det, som er den egentlige Modstand, og som efter min Opfattelse vil blive den egentlige Modstand mod det sande Fremstridt her i Landet paa Reformernes Omraade. Jeg kunde ogsaa tænke mig, at man kunde have sagt: Ja, vi have vundet saa ganske overordentlig. Vi have ganske vist maattet give efter i vore Ansuelser, men vi have ført os selv og de af os repræsenterede Samfundslag til Ministerbænken, til Regeringens Indehavelse og til Uddelingen af alle de Fordelivets Goder og al den Manna, der følger med Regeringens Besiddelse, og det er en saa stor og væsentlig Ting, at den i og for sig er et tilstrækkeligt Forsvar for det, vi have gjort. Men jeg skal ikke nægte, at naar jeg ser hen paa, at der hidtil har været regeret af Ekscellenserne — ja her maa man jo ikke nævne Navne — og man nu kun faar de samme i omvendt Orden, saa minder Systemskiftet mig noget om det gamle danske Ordsprog om Rællingen, der vendte sin Sært Nytaarsaften, og saa sagde: „Gud ske Lov for Kenligheden“. Systemskiftet forekommer mig at være af en i samme Grad indbyggende Karakter som den Kenlighed, der i dette Ordsprog har fundet sit Udtryk. Med Hensyn til Rigsdagsbeslutningen vil jeg sige, at jeg ønsker, den hellere ikke var kommen, thi for mig stiller det sig som uimodsigeligt, at Rigsdagsbeslutningen har godkendt Fæstningen, og at den ved at godkende Fæstningen som et Led i Forsvaret for Landets Neutralitet og som et Led i dets Værn mod Angreb, i Virkeligheden i al Fremtid har bundet i alt Fald de Folk, der have stemt for Beslutningen, til i videst muligt Omfang at holde paa denne Fæstning og udvide den saaledes, at den kan fyldestgøre de i Rigsdagsbeslutningen udtalte Formaal. Kun under det Synspunkt har Rigsdagsbeslutningen et fornuftigt Indhold, og det maa man dog gaa ud fra, at den har. Ravnlig forekommer det mig, at Beslutningen for de Herrers Vedkommende, som have stemt for den, indeholder en utvetydig Anerkendelse af provisoriske Finansloves Nødvendighed under visse Forhold. Naar man ser hen til den lange Praksis, vi her i Landet have haft med Hensyn til Provisorier, og saa ser paa Rigsdagsbeslutningen, saa kan jeg ikke se rettere, end at ingen kan være saa utlar over Tingene, at han ikke skulde kunne tænke sig, at ogsaa 8 Maanedere lige saa vel

som 6 Maanedere kunne løbe ud, uden at Finansloven er vedtagen af begge Ting. Enhver maa kunne sige sig selv — det have vi hørt tilstrækkelig hyppig hørdet her i denne Sal af Politikere fra Højres Side, der have udtalt sig i Retning af Forsvar for Provisorierne og særlig for provisoriske Finanslove — at Forsvaret for de provisoriske Love aldeles ikke ligger i en eller anden Fortolkning, Højres væsentlige, deres politiske og moralske Forsvar pleje de altid selv at lægge deri, at regeres skal der, og naar Tingene ikke kunne komme overens, saa opstaar der en Tilstand, under hvilken Regeringen maa handle paa eget Ansvar. Det, at man ikke efter saa mange Aars provisoriske Finanslove har truffet en Forholdsregel til at sikre en Finanslovs Tilvejebringelse, indeholder for mig i Virkeligheden indirekte en Anerkendelse af det gamle Højreraijsonnement, som Venstre altid har bestridt. Der blev saa sagt, at der dog var stet en glædelig Forandring med Hensyn til Tonen, idet der nemlig i Fortiden havde lydt noget, som hed en „Slagsbrodertone“ fra Ministerbænken. Det blev ganske vist paataalt af den højtærede Formand, men jeg skal dog yderligere sige, at Betegnelsen „Slagsbrodertone“ forekommer mig at være i meget ringe Grad begrundet. Der anførtes som Grund for denne Betegnelse af den forrige Regerings Tone det, at den havde sagt, at hvis Bevillingerne ikke sloge til, saa tog den noget mere. Jeg troede, at det egentlig altid har været saaledes, at man ikke kunde sige noget til, at Folk gjorde opmærksom paa, at visse Bevillinger vare af kalkulatorisk Karakter, og hvis de ikke sloge til, saa maatte man afholde de yderligere fornødne Udgifter, hvis Rigsdagen maatte formodes at ville opretholde den Institution, til hvilken Bevillingen var given. Med Hensyn til Forandringen i Tonen og den Glæde, som ytrede sig derved og særlig med Hensyn til Glæden over den højtærede Konseilspræsidents Udtalelser, maa jeg sige, at jeg kun kan se dette under et Synspunkt, som er et af de allerældste menneskelige moralske Synspunkter, nemlig det, der lyder saaledes: „Binde ej Munden paa Oksen, som tærster“. Det er et Synspunkt, som er fælles saa vel for den ældste semitiske som for den ældste indoeuropæiske Opfattelse. Det findes i den ældste sammenlignende Lovvidenskab og i de ældste Moralsystemer, som vi have. Det er altsaa øjenlykligt, at det lige fra de allerældste Tider har været opfattet saa vel af semitiske som af indoeuropæiske Folketæcer som noget ganske overmaade umoralsk at binde Munden paa Oksen, som tærster, og derfor er det naturligt, at slikt